

Uwagi i uzupełnienia do pracy W. BAZYLUKA o ważkach okolic Siemienia

Paweł BUCZYŃSKI

Zakład Zoologii UMCS, ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin

e-mail: pbuczyns@biotop.umcs.lublin.pl

W pierwszym zeszycie Nowego Pamiętnika Fizjograficznego ukazała się praca o ważkach okolic Siemienia na południowym Podlasiu (BAZYLUK 2002). Przedstawia ona obszernie dane zebrane w latach 40-tych XX w., wcześniej publikowane jedynie w małej części (BAZYLUK 1947). Jest więc istotnym uzupełnieniem wiedzy o ważkach Lubelszczyzny – bardzo niekompletnej, jeśli chodzi o dane historyczne (BUCZYŃSKI 2002). Cenna jest też informacja o występowaniu *Coenagrion armatum* (CHARP.), uznanej obecnie w Polsce za gatunek krytycznie zagrożony (BERNARD i in. 2002).

Maszynopis pracy powstał w latach 50-tych, później został tylko przeredagowany i uzupełniony o komentarz ekologiczny. Większość materiałów dowodowych zdeponowana jest w Muzeum i Instytucie Zoologii PAN w Warszawie (MIZ PAN). Autor niniejszego tekstu miał okazję je przejrzeć i zweryfikować.

Wśród podanych 39 gatunków znajduje się *Sympecma fusca* (VANDER L.). W środkowej i północno-wschodniej Polsce śródziemnomorski gatunek jest stosunkowo rzadki (przebiega tu jego północna granica rozmieszczenia – JÖDICKE 1997) i wszelkie informacje o jego występowaniu na Podlasiu są istotne. Jednak w zbiorze dowodowym obecny jest tylko inny, nieujęty w pracy przedstawiciel tego samego rodzaju: europejsko-syberyjska *S. paedisca* (BRAU.). Dane w publikacji opierają się więc ewidentnie na błędnym oznaczeniu.

Sympecma paedisca została opisana z Azji. Z Europy podano ją po raz pierwszy dopiero w 1900 r., z północnych Włoch (JÖDICKE 1996). Jeszcze przez długi czas nie brano pod uwagę możliwości jej obecności w Europie Środkowej, myląc ją z *S. fusca*. Dobrym tego przykładem jest zbiór KRÜGERA, znajdujący się również w MIZ PAN – gdzie pochodzące z Pomorza Zachodniego okazy obydwu gatunków etykietowane są jako *S. fusca*. Te pomyłki mogą po części wynikać z faktu, że jeszcze przez pewien okres *S. paedisca* nie uwzględniano w wielu kluczach – choć do pionierów w tym zakresie należał DZIĘDZIELEWICZ (1902). Materiały do omawianej pracy opracowano w oparciu o literaturę z lat 20-tych XX w., w tym klucz KINELA i in. (1927a, 1927b). Nie podają oni *S. paedisca*.

W zbiorach MIZ PAN znajduje się też pochodzący z Podlasia niewielki zbiór larw ważek. Są w nim dwie próby ze stawu w Siemieniu (leg. W. BAZYLUK, det. P. BUCZYŃSKI):

- 22-IV-1950: *Coenagrion hastulatum* (CHARP.) – 2 osobn., *C. puella* (L.) – 26, *C. pulchellum* (VANDER L.) – 1, *Aeshna viridis* (EVERSM.) – 7, *Cordulia aenea* – 1;
- 6-VII-1950: *Sympecma paedisca* (BRAU.) – 1, *Sympetrum vulgatum* (L.) – 1.

C. hastulatum i *C. pulchellum* nie zostały wykazane jako imagines (BAZYLUK 2002). Tak więc listę ważek znanych z okolic Siemienia w połowie XX w. należy rozszerzyć do 41 gatunków.

PIŚMIENNICTWO

- BAZYLUK W. 1947. Projekt rezerwatów torfowiskowych w okolicy Siemienia (powiat Radzyń Podlaski, województwo lubelskie). *Chrońmy Przyr. Ojcz.*, Kraków, 3, 3/4: 58–60.
- BAZYLUK W. 2002. Materiały do fauny ważek (*Odonata*) okolicy Siemienia w województwie lubelskim. *Nowy Pam. Fizjogr.*, Warszawa, 1, 1: 45–52.
- BERNARD R., BUCZYŃSKI P., ŁABĘDZKI A., TOŃCZYK G. 2002. *Odonata* Ważki. W: GŁOWACIŃSKI Z. (red.) *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce*. Inst. Ochr. Przyrody PAN, Kraków, pp. 125–127.
- BUCZYŃSKI P. 2002. Materiały do poznania ważek (*Odonata*) Lubelszczyzny. Część II. Ważki w kolekcji Zakładu Zoologii UMCS w Lublinie. *Wiad. Entomol.*, Poznań, 21, 1: 5–10.
- DZIĘDZIELEWICZ J. 1902. Ważki Galicyi i przyległych krajów Polskich. *Muz. Dzeduszyckich*, Lwów, 175 pp.
- JÖDICKE R. 1997. Die Binsenjungfern und Winterlibellen Europas. *Lestidae*. Die Neue Brehm-Bücherei, Bd 631. Westarp Wissenschaften, Magdeburg, 277 pp.
- KINEL J., KRASUCKI A., NOSKIEWICZ J. 1927a. Owady krajowe. Przewodnik do oznaczania rzędów, rodzin i rodzajów. Zeszyt 1 – tekst. Ossolineum, Lwów-Warszawa-Kraków, 326 pp.
- KINEL J., KRASUCKI A., NOSKIEWICZ J. 1927b. Owady krajowe. Przewodnik do oznaczania rzędów, rodzin i rodzajów. Zeszyt 2 – tablice. Ossolineum, Lwów-Warszawa-Kraków, 77 pp.

SUMMARY

[BUCZYŃSKI P. 2003. **Remarks on the paper by W. BAZYLUK about dragonflies of the vicinities of Siemień**. *Nowy Pam. Fizjogr.*, Warszawa 2003 (2002), 1 (2): 207–208]

39 dragonfly species were recorded in the vicinities of Siemień (southern Podlasie, middle-eastern Poland) in the years 1941–44 by W. BAZYLUK (2002) with *Sympecma fusca* (VANDER L.) in it. The species is rare in the Middle- and Northeastern Poland and the northern border of its distribution area runs through the region. Basing on original materials deposited in the Museum and Institute of Zoology Polish Academy of Sciences it can be stated that the specimen determined as *S. fusca* belongs to another species – Eurosiberian *S. paedisca* (BRAU.).

The small collection of larvae which was collected in the same area by W. BAZYLUK in 1950 is described in the paper too. The two of 8 species were not recorded as imagines: *Coenagrion hastulatum* and *C. pulchellum*.